

Makale Geliş | Received: 27.03.2017
Makale Kabul | Accepted: 09.04.2017
Doi: 10.18795/gumusmaviatlas.305611

Sinan KÖSEDAĞ

Arş. Gör. | Res. Assist.
Gümüşhane Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi, Felsefe Bölümü, Gümüşhane-Türkiye
Gümüşhane University, Faculty of Letters, Department of Philosophy, Gümüşhane-Turkey
sinankosedag@msn.com

Nurettin Topçu'da İnsan ve Şahsiyet

Öz

Bu makalede, çağdaş Türk düşüncesinin önemli ismi Nurettin Topçu'nun insan ve şahsiyet hakkındaki düşünceleri ele alınacaktır. Bu bağlamda makalede Nurettin Topçu'nun insan ve şahsiyet sahibi olmaya dair düşünceleri, onun felsefesinin önemli kavramları olan irade, hareket, isyan ahlakı, şahsiyet kavramları temelinde açıklanacak ve nasıl bir insan anlayışına sahip olduğu ortaya konulacaktır.

Anahtar Kelimeler: Nurettin Topçu, İrade, İnsan, Şahsiyet, Şahsiyetçilik.

Human and Personality in Nurettin Topçu

Abstract

This essay aims to point out Nurettin Topçu's thoughts on human being and personality. Nurettin Topçu's thoughts on being a person and personality is going to be explained in the axis of his philosophy's significant notions, namely, will, action, rebellion ethic, personality. As a result of this it is going to be expressed Nurettin Topçu's conception of human.

Keywords: Nurettin Topçu, Will, Human, Personality, Personalism.

I. Nurettin Topçu’nun İnsan Anlayışının Felsefi Temelleri: İrade, Hareket ve İsyah Ahlakı

Nurettin Topçu’ya göre var olmak, esasında gözleri bağlı ve yönü belirsiz, bilinmeyen kaynaktan sızarak bilinmeyen ideale doğru insanı sürükleyen *iradenin* tasdiki olan bir varlık hareketidir (2012: 15). İnsan, bu *irade* ve *hareketten* ibarettir ve iradesi ile değer kazanır. Ona göre irade; insanın içinden dışarıya yönelen arzusu ile bu arzuyu frenleyen kuvvetler arasındaki şuurlu bir dengedir. İnsanın duyguları, istekleri, arzuları, acıları onun içinden gelen ve onu harekete geçiren itici kuvvetler; kurallar, emirler ise ona dışarıdan yüklenerek onu engelleyen frenleyici kuvvetlerdir ve davranışlar bu iki zıt kuvvet arasında meydana gelmektedir. Topçu’ya göre duyguların kaynağı, her insana göre değişmektedir. O, insanın bencil benliğinden beslenen duyguların insanda hayvani bir hayat ve aşağı bir irade yaşattığını; özgeci, yani aileye, millete ve insanlığa çevrili kaynaklardan beslenen duyguların insanı yükselten bir iradeyi yaşattığını; ahlak, bilim ve sanat kaynaklarından beslenen duyguların insanı ideal bir düzene yükselterek tam manası ile insanlaştırdığını; dinle beslenen iradenin, iradelerin gerçek sahibi olan Allah’a yönelmesi ile sonsuzluğun iradesini kazandıran duygular yaşattığını düşünmektedir (2012: 16). Hakikatte irade Bir’dir ve istek halinde âleme yayılan kudretin insandaki adıdır; insan hakikatte âleme yaygın, kendi kendini isteme halindeki varlığın adı olan evrensel iradeyi ona iştirak ederek yaşamaktadır. Gayesine ulaşabilen gerçek ve tam irade, fertten başlayan, aile, devlet, millet ve insanlık basamaklarından da geçerek Allah’a ulaştıran iradedir (2012: 16).

İrade yani istemek, insan denilen öznel varlığın cevheridir (2012: 17). O, insanın duygularının tabiat ve toplumdan kaynaklanan tepkilerle oluştuğunu ve iradenin, insanın dış dünyadan gelen bu etkilere karşı koymasını sağlayan iç kuvvet olduğunu söylemektedir. Ona göre insanda doğuştan var olan bu kuvvet, duygularla beslenmektedir. Hareket ise insanın dış dünyaya yaptığı tesirler, iradeden ibaret olan benliğin duygularla çarpışmasından doğan bir neticedir (2012: 16). Tabiat ve toplumdan gelen tesirler herkes için aynı iken insanların bu tesirleri karşılayışları birbirlerinden farklıdır. Topçu’ya göre dış dünyadan gelen tesirleri karşılayıştaki başkalık insanın

şahsiyetinin gerçek alametidir (2012: 16) ve şahsiyet, bu dış tesirleri karşılama yetisi, onları karşılama hâlidir (2012: 26).

Topçu’ya göre iradenin eseri olan her hareket mükemmel, daha mükemmel harekete doğru atılıştır (2011a: 31). İnsanın iradesi Mutlak iradeye iştiraktır ve daima Mutlak’a, sonsuzluğa yönelir (2012: 16); harekette, sonsuzluğun bir çağrısı, bir yankısıdır: Oradan gelir ve oraya gider (2011a: 76). Topçu, insanın içinde cevher olarak var olan bu sonsuzluk çağrısını duymasını engelleyen durumların olduğunu söyler. Bunlardan ilki, insanın hazlarının esiri olarak eğilimlerinin hizmetinde ferdi yaşantısına gömülü, hareket açısından gerileme olan pasif bir halde olmasıdır. Diğerleri, insanın yalnız yaşayamayışı, dayanışma ihtiyacı içerisinde olması ve içerisinde bulunduğu topluma karşı yerine getirmekle yükümlü olduğu görevlerinden dolayı toplumun içinde erimesi ve son olarak insanın hâkimiyeti altında olduğu devletin elinde oyuncak olmasıdır (2011a: 88). Bu üç hal, insanın hareketleri üzerindeki iradesinin kaybolduğu ve hareketin sonsuzlukla olan bağının koptuğu durumlardır. Topçu, insanda irade ve hareketin kaybolduğu, uysallık ve itaatın hâkim olduğu bu durumdan onu kurtaracak olanın isyan ahlakı olduğunu söyler. Ona göre tabiattaki determinizmin ve sosyal uysallığın karşısına dikilen her hareket isyandır (2011a: 204).

Ona göre, irade hareket halinde olan bir şey değil, güç halinde olan bir şeydir, sonsuz bir aşkınlıktır; gerçekte bu aşkınlığı mümkün kılan ise Allah’tır ve Uluhiyet hakiki bir aşkınlık olan hareketimizde sürekli olarak beraber bulunmaktadır (2011a: 202). Bu yüzden irade ve hareket arasında kopmaz bir bağ vardır. Güç halinde olan irade hareket sayesinde varlık sahnesine çıkarken harekette iradenin itici kuvveti ile gerçekleşmektedir. Burada önemli olan insanın hareketlerinde onun iradesini esirleştiren durumlara karşı isyan ahlakıyla karşı koyabilmesi ve kendi ferdiyetini Allah’ın iradesine açabilmesidir. Onun açısından irade, insanda insanı aşarak sonsuzluğa gitmek isteyen bir kuvvet, bir karşı koyma, bir çaba, bir hareket olarak ortaya çıkmaktadır. Bütün varlıklar hareketin geçmek zorunda olduğu ara basamaklardır (2011a: 83) ve her hareket kendini tamamlamak için evrensel âleme can atmaktadır.

II. Nurettin Topçu’nun İnsan Anlayışı: İnsan ve Şahsiyet

Şahsiyet, insanın kendi benliğinin farkında olması ve benliğine bağlı hareketler üzerinde hürriyete sahip olmasıdır (Topçu 2011b: 214). İnsanın benliğinin bağlandığı hareketler, merkezinde insanın kendisi olmakla birlikte aileye, millete, insanlığa ve sonsuzluğa doğru gittikçe genişlemekte ve insanı kuşatmaktadır (2011b: 214). Aile, millet, insanlık ve sonsuzluk insan benliğinin temelini oluşturan ruhî unsurlardır. Topçu’nun bakış açısıyla insan şahsiyeti, ruhî ve içtimaî olarak iki tür unsurun bütününden oluşan manevî bir terkiptir. O, ruhî unsurların tasavvurlar, ümitler, idealler, hareket idaresi ve sonsuzluğa çevrilmiş olan bütün içsel kuvvetler; içtimaî unsurlarına insanın toplum içerisindeki yeri, rütbesi, başkaları tarafından değerlendirilmesi ve hayat gemisindeki dümen rolü olduklarını söyler (2011b: 219). Ruhî unsurlar insanın kendi öz benliğinden doğarak insanı samimi ve gerçek varlığına bağlayan, kendisine getirip olgunlaştıran unsurlarken içtimaî unsurlar ise insana dışarıdan bağlanan, başkaları tarafından verilen ve insanı kendisinden uzaklaştıran unsurlardır. Topçu, bu iki unsurun insanda denge halinde bulunduğunu ve insanın yetişme çağında bu unsurlardan hangisiyle beslendiğinin onun şahsiyetini belirleyen en önemli faktör olduğunu söylemektedir (2011b: 219). Çünkü insan kendi ferdiyetinin ağır bastığı, kendi biyolojik ve sosyal varlığını öncelediği, başkalarına yönelik merhamet duygusundan mahrum olarak yaşayabildiği gibi; topluluğun faydasına yönelik görev ve emirler doğrultusunda, toplumun içinde silinen bir yaşantıya da sahip olabilir. Topçu, her ikisinin de dengelendiği, insanın kendi iradesinin bilinciyle hareket ederek başkalarının ızdırabına mesuliyet duygusuyla yaklaşan insanın bir ahlak faili olduğunu ve şahsiyet sahibi olduğunu söylemektedir. Şahsiyet sahibi insanı bize tanıtan vasıflar nelerdir diye soran Topçu, buna şöyle cevap verir:

Bu insanların ilk vasfı, hayat kaidelerine sahip oluşlarıdır (...). Bir hayat kaidesini kendi hareketlerinde yaşatan adam, iman adamıdır (...). İkinci vasfı ise bu insanın sorumluluk sahibi bir insan olmasıdır; kendi hareketlerinden sorumlu olduğu gibi şuuruna eriştiği bütün hareketlerden kendine sorumluluk payı çıkaran insandır. Bu insan bağlı yaşayan insandır (2011b: 231).

İnsanın şahsiyeti ve ferdi tarihi arasında bağ kuran Topçu için ferdin kendisiyle beraber taşıdığı ve benliğine mal ettiği tarih ne kadar genişse onun şahsiyeti o kadar büyüktür, o nispetle kuvvetlidir (2011b: 214). Bu sebeple geçmiş zamana ait hatıraları olmayan hayvanlarla daima şimdiyi yaşayan çocuklarda şahsiyet arayamayız. Ona göre varlığımızı tarihimiz oluşturur; öyle ki hafızamız bilincimizin birincil şartıdır ve hatırlamak var olmaktır.

O, insanı tanımlarken antropolojinin insan tarifini ödünç alır ve bu tarif üzerinden kendi insan anlayışını ortaya koyar. Antropolojinin “iki ayaklı, dik yürüyüşlü, düşünen hayvan” şeklindeki insan tarifini örnek vererek bunu şöyle yorumlar: Bu tarif, insanın hem yerde sürünen sefaletini, hem etrafına saldıran açlığını, hem de Allah’a uzanan azametini ifade etmektedir (2011c: 17). İnsanın dik yürüyüşlü oluşunun anlamı belki bütün kâinata ve başka varlıklara hâkimiyet sağlamak amacına hizmet etmek, belki insanın gururu ve üstünlüğüne bir alamet, belki her yönde hareketini kolaylaştırmak, belki de başını yıldızlara kaldırmak ve ellerini Allah’a açmaktır (2011c: 155). İnsan düşünen varlık olması bakımından bütün varlıklar ve hayvanlardan ayrılmakta ve bu özelliği ile kâinatın imtiyazlı ve üstün varlığı olmaktadır. İnsan sadece bir yaratık değil, bir kuldür. Bu haliyle onun kendisine karşı sorumlu olduğu bir sahibi vardır ve diğer varlıklar sahiplerini bilmezler, insan ise diğer varlıklar ile sahibi arasında bir köprüdür (2011c: 155). İnsan bu bağlantı da tek ve basit bir cevher değil, hayvanlardan gelen özlerle Allah’tan gelen cevherin kaynaştığı bir bütündür (2011c: 155).

İnsan, maddenin kalıbına bürünmüş nefsin esiri olan sefil bir varlıktır ve hayatının amacı küçük ve sefil dünyası olan nefsinden onu Allah’a yaklaştıran düşünen varlığa yükselmektir (2011c: 17). Bu yükseliş yolculuğunda insan, önce kendi varlığına yönelerek kendi sefaletlerinin farkına varmakta, ilk düşüncesi olarak kendi sefil varlığını düşünmekte, arzu ve isteklerine göre yaşayan insan burada ızdırabını idrak etmektedir. Topçu bu idraki ile insanın gerçek ruh hayatının başladığını, artık fert olan benliğinden çıkarak kâinatın bütününe yürüyen yolcu olduğunu söylemektedir (2011c: 17). Gerçeğe yönelen insanda görülen ilk değişim, ilk İlâhi tecelli etrafına saldıran arzu ve isteklerini reddedip başkalarına yönelmesi, başka insanların sefaletlerine uzanan

ızdırabı benimsemesidir. Bu yönelme, insandaki merhametin hareketidir ve merhamet sayesinde insan başkalarına koşan, onların sefaletlerine uzanan, onlar için yaşayan bir varlık olmaktadır (2011c: 18). Öyle ki merhamet sayesinde sadece biyolojik ve menfaatlerine göre hareket eden insanda ahlaki bir varlık doğmakta ve evvelkini idare etmeye başlamaktadır (2011c: 18). Topçu kendi sefaletlerinin farkına varıp merhametle kurtuluşa eren insanın etrafında kurtaracak başka insanlar arayacağını, başkalarına ait mesuliyetler yükleneceğini, başka sefaletlerin ızdırabını çekeceğini söylemektedir (2011c: 18). Bu haliyle insan, diğer insanlara saldırgan olmaktan çıkmakta, ızdırap çekmekte, kurtarmak istediği insanları Allah’tan emanet telakki ederek başkalarına merhamet ve aşk ile yaklaşmaktadır. İnsanın başkalarına mesuliyet duygusu ve merhametle yönelmesi, insanı mahdud ve mütenahi bir varlık olmaktan çıkarıp sonsuz ve ebedi bir hayatın sahibi yapmaktadır (2011c: 18).

Topçu insanın, kendi varlığının hikmetini aradığını ve bu arayışta bazı görüşlere bağlandığını söyleyerek insan varlığını açıklayan üç farklı sınıflandırmadan bahseder. Ona göre insanı, homo economicus (kazanan ve harcayan insan), homo faber (yapıcı insan) ve homo sapiens (düşünen insan) olarak açıklayan üç farklı görüş vardır. Topçu, homo economicus görüşünün insan anlayışını şöyle açıklar: Bu anlayışa göre insan yeryüzünde yeme, içme, giyinme ve barınma ihtiyaçlarını gidermek için yaşamaktadır, onlara göre hayatın anlamı zevktir ve bu zevki tatmin etmek için yaşayan insan zekâsının kaba gücünü kullanmaktan da geri kalmamaktadır (2011c: 60). Homo economicus anlayışı beraberinde homo faber anlayışını doğurmaktadır. Burada da insan yine zevkleri için yaşamaya devam etmekte; fakat beraberinde doğada karşılaştığı güçlükler ve ihtiyaçları için zekâsı ile geliştirdiği tekniği yaratmaktadır. İlk toplumlarda baltasını ve balçıkta kulübesini yapan insandan, 20. asrın büyük tekniğine ulaşan insana kadar hepsinde yapıcı insan karakteri vardır.

Topçu, yapıcı insanın üstünde ise homo sapiens’in yani düşünen insanın olduğunu söylemektedir. Düşünen insanda kendi iç yapısına yönelen bir ruh yapısı vardır. Yapıcı insanda tabiatı ve başka insanları istismar edici olan zekâ, ruhun dış kabuğudur, ruhun derin tabakasında ise insanın şahsiyetini meydana getiren, asıl benliğini temsil eden,

karakterini yoğuran, hareketlerine kumanda eden temel duygu vardır (2010: 157). Düşünen insanın en derinlerindeki bu duygu, aynı zamanda dinin ve ahlakın kaynağıdır. Topçu, insanın bütün değerinin saklı olduğu bu mistik bölgeyi bulanların homo economicus ve homo faber tipinden uzaklaşacaklarını, hatta onlardan nefret edeceklerini söyler. İnsanın gerçek değeri bunların hangisindedir, insanın asıl gayesi yapmak mı, düşünmek midir sorusunu sorar (2011c: 60) Topçu sorusunu, İslam dininin gayesinin düşünen insanı yüceltmek olduğunu söyleyerek esas olanın düşünen insan olduğunu ve İslam’ın insan anlayışında amacın yapıcı insanı düşünen insan seviyesine yükseltmek olduğunu söyleyerek cevaplar. Dinin bütün dünyası ruh dünyasıdır ve İslam’ın bütün hareketlerimizi ve bütün dünya işlerimizi düzenlemiş olması, dünyaya ait emellerimizden bize daha iyi başarı sağlamak için değil; dünya işlerimizi, ruhun selametini hiç engellemeyecek tarzda düzenlemek içindir (2011c: 62). Bu doğrultuda Topçu, dini yaşayışı ve din terbiyesini bir şahsiyet terbiyesi olarak görür. İnsan ancak bu şahsiyet terbiyesi ile yapıcı insandan düşünen insan seviyesine erişebilecektir.

Asıl insan denen muammayı çözenin peşinde olan Topçu için bütün büyük sanatkarlar tabiattan yüz çevirmiş, hünerle mahareti küçümsemiş, zekâyâ yüz vermeyerek ruhun derin tabakalarında insanı aramışlardır (2011c: 62). O, insanı zekâ ve teknik âlemde arayanları eleştirmiş ve bu durumda olanları şöyle tasvir etmiştir:

İnsanı arayanlar keskin zekâlarıyla gıda arayan maharetli insanlığın arasında boşuna dolaşıyorlar. İnsanı gönül âleminde aramasını bilmedikten sonra emekleri, Diyojen’in elindeki feneri söndüremeyecek kadar değersiz ve beyhudedir (2011c: 158).

Topçu açısından içtimaî hayatta fertçilik, insanın içgüdülerine bağlı ve özgürlük adı altında insanların hep birbirlerini yere vurması olan anarşiyi doğurmaktadır (2008: 42). Bunun yanında “gözlerimi kaparım vazifemi yaparım” diyerek cemiyete uymayı tavsiye eden bir cemiyetçilik de anarşi yaratan fertçilik kadar tehlikelidir (2008: 43). Topçu’nun insanı, hem yaşadığı topluma hem de kendi varoluşuna yönelik sorumluluklarının bilincinde olan, ferdiyetçilik ve cemiyetçilik gibi iki tehlikenin tuzağına düşmeden yaşamasını bilen mesuliyet ve şahsiyet sahibi insandır.

III. Nurettin Topçu’da İslam Şahsiyetçiliği

Nurettin Topçu’nun fert ve şahıs kavramlarına yüklediği anlamlar, onun insan anlayışının temelidir aynı zamanda. Fert, kendi kendine yeterli, kendi varlığını meydana getiren unsurların dışındaki her şeye yabancı, bölünmez bir bütündür ve en aşırı şeklini Nietzsche’nin temsil ettiği fertçilikte bulmaktadır (Lahbabi 1972: Önsöz). Bu anlamda *fert*, kendi kendine kapalı bir varlıktır. Topçu’nun düşüncesinde *şahıs* ise başkasına yönelmiş, varlığının anlamını kendinde değil, başkaları aracılığıyla tanıyan ve kendini başkalarında bulan insandır. Fert, insan benliğinin kendi içinde kısır bir döngü olarak kalması, eylemlerinde yalnızca kendi varlığını öncelenmesi, maddi ve biyolojik varlığının gölgesinde yaşaması; şahıs ise bütün manevi ve ruhî vasıfların yüksek bir vahdetidir (Dindar 1988: 27). Topçu’da şahıs olarak insan, kendi varlığından çıkıp topluma ve dünyaya açılabilen bir varlıktır. Nurettin Topçu fertçilik (individualizm) ve cemiyetçilik (sociologizm) tartışmasında, üçüncü bir yol olarak şahsiyetçilik (personalizm) görüşünü benimsemektedir (Lahbabi 1972: Önsöz). Bu iki görüşe karşıt olarak öne sürdüğü şahsiyetçilik tezinde, insanı ne yalnız başına ferdin ne de cemiyetin hakikate ulaştırmaya gücünün yetmeyeceğini düşünmektedir. Ona göre hakikate ulaştıran yol, insanı kendi hür iradesiyle bağlandığı inançları, ruhi münasebetleri ve yüklendiği mesuliyetleri ile birlikte ele alan şahsiyetçiliğin yoludur (Lahbabi 1972: Önsöz). Topçu’ya göre şahsiyetçilikte insan ne alelade bir bütünün parçası ne de bütünün içinde kaybolmuş biri değildir. Çünkü İslam, insanı fert olmaktan çıkarıp şahıs haline getirmiştir ve insanları birleştirip bir sürü yapmamış onların hür iradelerine değer vermiştir (Lahbabi 1972: 16).

Topçu açısından fert ve şahıs iki ayrı varlık değil, insanın iki ayrı yüzüdür. İnsanda ferdiyetçilik ve şahsiyetçilik çatışma halinde daima var olacaktır. Fertçilikte insan, kendi biyolojik varlığına ve menfaatlerine hapsolmakta ve bu sebeple Allah’a olan yolculuğunda daha ilk durakta tökezlemektedir. Oysa insan ancak kendi benliği ve toplumu aşabildiği ölçüde yani şahsiyet kazanmakla Allah’a doğru olan sonsuzluk yolculuğunu tamamlayabilecektir. Topçu’da insanın şahsiyet kazanması, kendi varlığının şuuruna ermesi ve varoluşunun bir ızdırıp olduğunu fark etmesi ile

başlamaktadır. Kendi sınırlı varoluşunun ve ızdırabının farkına varan insan, içindeki irade ve merhamet duygularının itici kuvveti ile harekete geçmektedir. İrade, hareket biçiminde, zorunlu olarak belirli varoluş basamaklarında ortaya çıkmaktadır. Bu varoluş basamakları, insanın başkalarının mesuliyetini üstlendiği, ızdıraplarına ortak olduğu aile, toplum, devlet, insanlık aşamalarıdır. İnsanın amacı, bu basamaklar da kalmak değil, bu basamaklarda olgunlaşan şahsiyetini sonsuzlukla buluşturmadır. İnsanın kendi varlığının şuuruna varması ile başlayan bu süreç, insanın düşünen insan seviyesine yükselerek kendini Allah’ın önünde sorumlu hissetmesi ve aile, toplum, devlet ve insanlık basamaklarını aşarak Allah ile buluşması ile tamamlanmaktadır.

Şahsiyet olmanın anlamı ve değerini gösterirken Topçu bize mesuliyet insanı, millet mistiği dediği şahsiyetleri örnek vermektedir. Bu insanlar, onun insan anlayışının mücessem hali, şahsiyet felsefesinin canlı örnekleridir. Bu örnek şahsiyetler, aynı zamanda Topçu’nun hayalini kurduğu yarınki Türkiye’yi kuracak ve yaşatacak olan insanlardır. Topçu, millet mistiği dediği bu şahısları şu sözleriyle tarif etmektedir:

Millet realitesinden, hizmetlerine karşılık istemez ve alkış dinlemezler. Millet hayatına durmadan eser vermek, yalnız kendilerini vermek ihtirasındadırlar. Namlarına heykel diktirmezler. Onlardan bize kalan hatıra, huzurlarında eğilecek taştan anıtlar değil, ruhlarımızda ölmeyecek ayetleridir. Zamanlarında anlaşılamayan büyük varlıkları, sanki kalabalığın içinde münzevi yaşar gibidir. Halk, onları bulursa ne ala! Onlar kendilerini halka takdim edecek kadar küçülmezler ve hepsi de öldükten sonra hakkıyla anlaşılırlar! (Topçu 2008: 108).

IV. Sonuç

Nurettin Topçu’nun düşünce dünyasında insan ve onun mahiyetine yönelik sorular büyük yer tutar. Eserleri, onun insanı arayışının dilde varlığa gelmesidir. Topçu için insan meselesi, var olmak meselesinin içerisinde yer almakta ve o, insanın varoluş serüvenini aşkın olana yönelmiş bir yolculuk olarak tasvir etmektedir. İnsan bu yolculuğu sırasında aile, toplum, devlet, insanlık gibi duraklardan geçerek aşkın olan ile bir olmanın imkânını aramaktadır. Topçu’nun insanı ne dünyaya fırlatılmış yalnız bir fert ne de toplumun içerisinde tüm ferdiyetini yitirmiş bir varlıktır. Topçu’nun insanı

içine doğduğu dünyayı bir imkân ve hareket sahası bilerek var olma iradesi ile kendi varoluşunu ören ve şahsiyetini kuran insandır. İnsanın kendini inşası ve şahsiyetleşmesi belirli merhalelerden geçerek süreç içerisinde mümkün olmaktadır. Bu süreç, insanın var olma iradesini özgür ve bilinçli olarak hissettiği anla başlamakta, aile, toplum, devlet basamaklarını ardında bırakarak aşkın olan ile bir olduğu noktada sona/sonsuzluğa ermektedir. İnsan bu varoluş sahalalarında, gündelik hayatın içerisinde yoğrularak bir tekâmül süreci içerisinde şahsiyetini kurmaktadır. İnsanın bu süreç içerisindeki bütün hareketleri Allah’ın önünde ve birlikteliğiyle gerçekleşmektedir. Allah’ın iradesi, insanın var olmak iradesinde içkin haldedir ve insanın hareketi, insanın Allah ile olan terkiibinden doğmaktadır.

Topçu’ya göre insanın şahsiyet olması, onun bir ahlak faili, ahlak kişisi olmasıyla mümkün olmaktadır. Topçu’nun insanı bir karşılaşmalar varlığıdır. Bu karşılaşmaları insan, bencil duygu ve isteklerini doyurabileceği bir imkân olarak örgütleyebileceği gibi; başkasına mesuliyet duygusu ile yönelebileceği bir hareket sahası olarak da örgütleyebilir. İnsan, yalnız kendi arzu ve çıkarları doğrultusunda hareket ettiğinde tekil bir fert olarak, ferdiyetine hapsolmuş halde yaşayacak; buna karşın başka insanlara yöneldiğinde, başkasına onun sorumluluğunu alarak ızdırabını yüklenerek merhamet ve aşk ile yaklaştığında ise yalnızca bir fert değil, ahlak kişisi olarak değer yaratmış olan bir şahsiyet olacaktır. Nurettin Topçu eserlerinde birçok şahsiyet portresi çizmiş ve bir şahıs prototipi, örnek bir şahsiyet olarak mesuliyet insanı, millet mistiği dediği modeli bize önermiştir. Onun model olarak bize önerdiği bu mesuliyet insanı aile, toplum, devlet, insanlık ve Allah merhalelerinden geçen bir yolculuğun şuurlu yolcusu; ailesi, milleti ve devleti önünde sorumlu, insanlık vicdanını derinden hisseden şahsiyet sahibi insandır.

Nurettin Topçu, insanı aramaktadır. Bu insanı ararken birçok insan anlayışı ve tarifine uğramakta ve onların insanı gerçekte ulaştırdıkları yeri göstermeye çalışmaktadır. Bu bağlamda o, ferdiyetçilik ve cemiyetçiliğin yolunu terk edip şahsiyetçiliği teklif etmektedir. O, hem insan anlayışı hem de şahsiyetçilik teklifi ile çağdaş Türk düşüncesi içerisinde ayrı ve özgün bir yerde durmaktadır.

KAYNAKÇA

- DİNDAR, Bilal (1988). *Emmanuel Mounier’de Personalizm*, Ankara: Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları.
- LAHBABİ, Aziz (1972). *İslam Şahsiyetçiliği*, İstanbul: Yağmur Yayınları.
- TOPÇU, Nurettin (2008). *Ahlak Nizamı*, İstanbul: Dergâh Yayınları.
- TOPÇU, Nurettin (2010). *Kültür ve Medeniyet*, İstanbul: Dergâh Yayınları.
- TOPÇU, Nurettin (2011a). *İsyân Ahlakı*, İstanbul: Dergâh Yayınları.
- TOPÇU, Nurettin (2011b). *Yarınki Türkiye*, İstanbul: Dergâh Yayınları.
- TOPÇU, Nurettin (2011c). *İslam ve İnsan*, İstanbul: Dergâh Yayınları.
- TOPÇU, Nurettin (2012). *İradenin Davası*, İstanbul: Dergâh Yayınları.